

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра кримінального права № 1

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВ ЛЮДИНИ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – «Прокуратура та кримінальна юстиція»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 20__

Затверджено на засіданні

Вченої ради

протокол № від _____ р.

Ректор

_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 20_____

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти прав людини у кримінальному праві» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» спеціалізації «Прокуратура та кримінальна юстиція» інституту прокуратури та кримінальної юстиції. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 20__ . ____ с.

Розробники:

к.ю.н., доцентка кафедри кримінального права № 1
Харитонова Олена Володимирівна,
д.ю.н., проф., завідувач кафедри міжнародного приватного права і
порівняльного правознавства
Лук'янов Дмитро Васильович,
к.ю.н., доцентка кафедри теорії та філософії права
Уварова Олена Володимирівна

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права № 1 протокол № ____ від _____ 20 --
-- р.

Завідувач кафедри __проф. В.І. Тютюгін _____
Гарант освітньої програми __проф. О.В. Капліна _____

Формуляр розроблений робочою групою у складі:

- проф. Комаров В. – проректор з навчально-методичної роботи;
  - проф. Клімова Г. – начальник навчально-методичного відділу;
  - к.ю.н. Яригіна Є. – методист навчально-методичного відділу
- та затверджено на засіданні Науково-методичної ради
(протокол №2 від 23.03.2021 р.)*

Голова Науково-методичної ради

_____ Комаров В.

Оглав

1. Вступ.....	3
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни	7
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	8
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	8
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	8
4.3. Освітні технології та методи навчання	8
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	9
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	13
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни..	16
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	18
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей в програмі навчальної дисципліни	20

1. Вступ

1.1. *Мета та завдання* навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – розвиток світоглядних орієнтирів та практичних компетентностей, в основі яких лежить повага до прав людини як універсальної цінності, визнаної як на міжнародному, так і на національному рівні праворегулювання, у майбутніх працівників сфери кримінальної юстиції (human rights education in criminal justice).

Завдання – формування цінностей, орієнтованих на права людини, принципів відданості правам людини і захисту прав людини; трансфер знань про міжнародні стандарти прав людини у кримінальному праві та їх втілення на національному рівні праворегулювання; сприяння розумінню широкого соціального контексту та кращих правових практик, які стоять поза текстами національних та міжнародних актів про права людини в галузі кримінальної юстиції; засновок уміння здійснювати сутнісне порівняння юридичних явищ не лише з огляду на їх форму, рівень існування та характер нормативності, а з урахуванням змісту даних явищ і структурних зрушень, які вони спричиняють; розвиток здатності до реалізації механізмів захисту прав людини в повсякденному професійному житті.

1.2. *Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:* за вибором студента

1.3. *Пререквізити:* вивчається після блоку дисциплін професійного спрямування.

1.4. *Кореквізити:* вивчається паралельно з «Організована та економічна злочинність», «Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні», «Кіберзлочинність та електронні докази», «Етика судді, прокурора, слідчого», «Переговори та медіація у кримінальному провадженні».

1.5. *Постреквізити:* є підґрунтям вивчення модулю «Кримінальна політика у сфері покарань».

1.6. *Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:* Компетентності для програми навчальної дисципліни визначаються з урахуванням компетентностей, закріплених в Стандарті вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійній програмі відповідного освітнього рівня (рекомендовано: 20-25 предметних компетентностей – для дисциплін, які вивчаються один семестр; 40-50 – для дисциплін, які вивчаються два семестри).

ПК-1 - знання міжнародних стандартів прав людини та їх імплементації у національному кримінальному праві

ПК-2 - розуміння соціально-правових відносин та процесів в умовах розвитку глобалізації та глокалізації та їх впливу на праворозуміння і правові практики в сфері кримінальної юстиції

ПК-3 - здатність до аналізу та інтерпретації соціально-значущих тенденцій в світлі концепту прав людини у кримінальному праві

ПК-4 - уміння використовувати механізми, інструменти та кращі практики захисту прав людини у професійному повсякденні в галузі кримінальної юстиції

ПК-5 - здатність застосовувати стандарти прав людини з урахуванням еволютивного тлумачення соціального контексту та використанням компаративного методу у кримінальному праві

ПК-6 - здатність до розуміння розмаїття та унікальності людських досвідів разом із баченням універсальної платформи міжнародних стандартів прав

людини, втілених у різних національних контекстах у кримінально-правовому просторі

ПК-7 - здатність вирішувати складні кримінально-правові проблеми на основі критичного мислення з інноваційними компонентами і порівняльною призмою з урахуванням універсальності прав людини

ПК-8 - уміння командної роботи в сфері застосування прав людини у кримінально-правовій практиці

ПК-9 - здатність формувати гендерну респонсивність щодо теоретико-практичних питань у сфері кримінальної юстиції

ПК-10 - уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, зміст ідей, проблем, рішень та власного досвіду у професійному полі в сфері застосування міжнародних стандартів прав людини у кримінальному праві

ПК-11 - уміння критично оцінювати правові явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на принципи права прав людини

ПК-12 - уміння розв'язувати комплексні кримінально-правові завдання із застосуванням міжнародних стандартів прав людини у кримінальному праві

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

1.7. *Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:*

РН НД-1 - впорядкувати знання щодо методології порівняльного аналізу та принципів кримінального права в контексті здійснення прав людини

РН НД-2 - систематизувати знання щодо архітектури джерел кримінального права з урахуванням міжнародних механізмів та інструментів захисту прав людини

РН НД-3 - використовувати отримані знання при вирішенні конкретних практичних ситуацій здійснення реалізації основних положень Європейської конвенції з захисту прав людини

РН НД-4 - аналізувати кримінальне законодавство та відповідну практику ЄСПЛ

РН НД-5 - формувати навички складання аналітичних документів

РН НД-6 - узагальнювати позитивну практику кримінальної юриспруденції ЄСПЛ

РН НД-7 - демонструвати розуміння загальнотеоретичних принципів права (верховенства права, законності, демократизму, пропорційності тощо) та знання про теорію порівняльного права для обґрунтування практичних завдань галузі спеціалізації та врегулювання конкретних прикладних питань

РН НД-8 - демонструвати системні знання норм та принципів галузей права та законодавства, організації та структури юридичної діяльності, окремих правових систем і традицій

РН НД-9 - екстраполювати наявну практику роботи національних судових та правоохоронних органів, окремих міжнародних інституцій, а також рішень

Європейського суду з прав людини, задля забезпечення слідчої, судово-прокурорської, правозахисної та правоохоронної діяльності

РН НД-10 - вивчати, аналізувати й оцінювати різні види інформації задля забезпечення різних видів правової діяльності, ґрунтуючись на наявному позитивному досвіді протидії злочинній діяльності, як України, так і зарубіжних країн

РН НД-11 - самостійно приймати рішення та забезпечувати їх юридичне оформлення під час кримінально-процесуальної, криміналістичної, превентивної, кримінально-виконавчої діяльності з визнанням рівня власної відповідальності.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Роль міжнародних стандартів прав людини у національному кримінально-правовому регулюванні.

Модуль 2. Механізми захисту прав людини у кримінальному праві.

Модуль 3. Юрисдикційні повноваження кримінально-правового захисту прав людини в Європі. Принципи кримінального права і права людини.

Модуль 4. Кримінально-правовий вимір прав людини в зонах конфлікту.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 4	Рівень освіти – другий (магістерський)	Модуль 1 Лекції:6 Практичні: 6 Самостійна робота: 18
Кількість модулів: 4	Галузь знань – 08 «Право»	Модуль 2 Лекції: 6 Практичні: 6 Самостійна робота: 18
Загальна кількість годин: 120	Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 3 Лекції:4 Практичні: 4 Самостійна робота: 12
Тижневих годин: 10	Спеціалізація «Прокуратура кримінальна юстиція» та	Модуль 4 Лекції:4 Практичні: 4

		Самостійна робота: 12 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль (семестровий залік)
--	--	---

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Роль міжнародних стандартів прав людини у національному кримінально-правовому регулюванні.

Компаративний інструментарій дослідження прав людини на міжнародному та національному рівні. Предмет і види порівняльно-правових досліджень. Особливості нормативного і функціонального порівняння та їх значення для розуміння універсальності прав людини та різноманітності правових засобів їх захисту. Стадії проведення порівняльно-правових досліджень. Вимоги до порівняльно-правових досліджень. Вплив порівняльно-правового бачення на формування розуміння цінності прав людини.

Модуль 2. Механізми захисту прав людини у кримінальному праві.

Історія формування універсальних стандартів захисту прав людини. Загальні етапи розвитку ідеї захисту прав людини. Ідейні витoki і механізми реалізації стандартів захисту прав людини у кримінальному праві. Вплив питань кримінального правопорушення та покарання на формування універсальних стандартів захисту прав людини. Імплементация інструментів захисту прав людини у національній кримінально-правовій системі. Відповідність національного механізму захисту прав людини у кримінальному праві універсальним стандартам. Сучасні виклики для ефективного захисту прав людини у кримінальному праві.

Модуль 3. Юрисдикційні повноваження кримінально-правового захисту прав людини в Європі. Принципи кримінального права і права людини.

Архітекtonіка джерел кримінально-правової охорони. Сучасні виклики співвідношення прав людини і безпеки. Рамкові стратегії захисту прав людини в міжнародному праві. Взаємодія і взаємовплив європейського кримінального права та національного права. Право прав людини у юрисдикційному вимірі. Універсальна юрисдикція і проблеми безкарності. Глобальні виклики для прав людини і можливості національних кримінальних юрисдикцій. Принципи кримінального права як коридор можливостей для захисту прав людини. Кримінально-правові інструменти як *ultima ratio* в обмеженні прав людини. Принцип законності. *Lex certa*. *Non-retroactivity* та *lex mitior*. *Nulla poena sine lege parlamentaria*. Принцип субсидіарності та захист права на життя. Принцип пропорційності і поводження з людиною. Модуль 2. Проведення в суді першої інстанції

Модуль 4. Кримінально-правовий вимір прав людини в зонах конфлікту

Презумпція територіальної правомочності держави. Екстериторіальна юрисдикція. Концепт «ефективного контролю» держави в контексті захисту прав людини в зоні конфлікту в практиці Європейського суду з прав людини. Критерії ефективного контролю та їх зміст. «Позитивні зобов'язання» держав та їх межі в питанні реального захисту прав людини. Розумні та належні заходи для забезпечення та захисту основоположних прав людини у конкретному випадку. Дотримання державою принципів добросовісності та сумлінного ставлення до своїх зобов'язань. Релевантність «позитивних зобов'язань» держав політичному контексту та можливостям права і межам праворегулювання. Гендерний аспект захисту прав людини в зоні конфлікту. Значення резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» та Національний план дій з її реалізації.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. *Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять*

- лекція
- індивідуальна робота
- робота в малих групах
- пленарна робота
- модерована дискусія
- мозковий штурм
- сторітеллінг
- презентації
- інтерактивний діалог
- кейс-навчання
- питання/відповіді

4.2. *Самостійна робота здобувачів вищої освіти*

Самостійна робота студента покликана розвивати здатність до аналітичної роботи, критичного мислення, поглибленого опрацювання аудиторного матеріалу. Полягає у вивченні рекомендованої літератури та інших джерел, оглядах судової практики, реферативному аналізі додаткових матеріалів, підготовці презентацій, написанні проектів рішень, есеїв, інших видах підготовки до аудиторних занять.

4.3. *Освітні технології та методи навчання*

Принципи навчального процесу:

- повага до прав людини та людино-орієнтоване навчання;
- відкритість та доступність;
- довіра і відповідальність;
- рівне включення

Методологія курсу заснована на ПІРА-підході:

- партиципації
- інтеракції
- рефлексії
- антиципації

Участь, взаємодія та співпраця студентів і викладача, поглиблена робота з досвідом учасників, поєднання вправ з практичного впровадження отриманих знань з рефлексивними вправами ведуть до трансформації запланованих результатів в реальні компетентності, що продуктивно використовуються для змін у ціннісній парадигмі слухачів та слухачок курсу.

Освітні технології, що стимулюють освітні потреби студентів, засновані на:

- педагогіці співробітництва
- проблемному навчанні
- комунікативній орієнтації
- практичній зосередженості навчального процесу

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється на основі бально-рейтингової системи.

Види контролю:

поточний контроль (фронтальне, індивідуальне, комбіноване опитування; розв'язання кейсів; обговорення альтернативних варіантів розв'язання; підведення підсумків; рефлексія результатів опрацьованого матеріалу)

підсумковий контроль (залік)

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів. Об'єктом підсумкового оцінювання є знання програмного матеріалу в повному обсязі. По даній дисципліні підсумковий контроль - залік за результатами лекційних та практичних занять.

Види навчальної діяльності	Критерії оцінювання	Кількість балів
<p style="text-align: center;">Лекції</p> <p style="text-align: center;">Практичні заняття</p>	<p>Присутність та активна залученість у навчальний процес на лекціях є бажаною складовою успішного засвоєння курсу.</p> <p>Робота на практичних заняттях оцінюється за кожним змістовним модулем окремо з урахуванням лекторної активності.</p> <p>Кожен змістовний модуль оцінюється від 0 до 20 балів. Сумма балів за чотири модулі становить 80 балів. Мінімальний бал для допуску до іспиту складає 40 балів.</p> <p>При оцінці роботи на практичних заняттях беруться до уваги:</p> <p>1) усні відповіді та виконання практичних завдань з тематики заняття;</p> <p>2) підсумкові опитування.</p> <p>При цьому критеріями оцінювання рівня знань і умінь студентів є:</p> <p>а) правильність, повнота, глибина, системність і</p>	0-80

	<p>грунтовність відповіді на питання; б) уміння обґрунтувати свою точку зору, повнота і переконливість наведених доводів; в) використання основної і додаткової літератури; г) орієнтування в практиці ЄСПЛ та практиці застосування інших міжнародних механізмів захисту прав людини</p>	
Самостійна робота студента (СРС)	<p>Самостійна робота студента оцінюється, виходячи з таких критеріїв: а) правильність, повнота, глибина, системність і ґрунтовність виконання; б) повнота і переконливість наведених доводів; уміння обґрунтувати свою точку зору; в) врахування рекомендацій викладача, усунення виявлених недоліків; г) використання вузькоспеціалізованої літератури</p>	0-20

Разом: 20 балів (Модуль № 1) + 20 балів (Модуль № 2) + 20 балів (Модуль № 3) + 20 балів (Модуль № 4) + 20 балів (СРС) = 100 балів

Критерії і рівні оцінювання результатів навчання

Сума балів	Значення ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Запис в залікову відомість та книжку
90-100	A	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником. 3. Здатність до самостійного поповнення знань із дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>	<p>Відмінний, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання набуті при</p>	Зараховано (A)

			самостійному поглибленому вивчені питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.	
80-89	B	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>	Типовий (Достатній) , що забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни.	Зараховано (B)
75-79	C	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи</p>	Типовий (Достатній) , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Зараховано (C)
70-74	D	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливує подальше навчання і майбутню роботу за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p>	Типовий (Середній) , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.	Зараховано (D)

		3. Помилки та суттєві неточності при відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.		
60-69	Е	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливорює подальше навчання і майбутню роботу за професією. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально-методичним посібником. 3. Помилки при відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача	Пороговий (Середній), що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни.	Зараховано (Е)
35-59	FX	1. Прогалини в знаннях значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність суттєвих помилок при відповіді на іспиті. 3. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з цієї дисципліни.	Низький, суттєві прогалини в знаннях по значній кількості програмного матеріалу, наявність істотних помилок при відповіді на іспиті, потрібна додаткова підготовка для засвоєння дисципліни і перескладання	Не зараховано (FX) – запис в екзаменаційній відомості. В залікову книжку не проставляється
	F	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни	Незадовільний, відсутність знань по значній частині основного програмного матеріалу, неможливість продовження навчання без проходження повторного курсу з дисципліни.	Не допущений (F) - запис в екзаменаційній відомості. В залікову книжку не проставляється

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

- European Criminal law. An Integrative Approach - Cambridge, UK: Intersentia, 2012
- European Union Instruments in the Field of Criminal Law URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/29668/eu-instruments-in-the-field-of-criminal-law.pdf>
- Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights Right to a fair trial (criminal limb) URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf
- Guide on Article 7 of the European Convention on Human Rights URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_7_ENG.pdf
- S. Summers, C. Schwarzenegger, G. Ege, and F. Young, The Emergence of EU Criminal Law - Oxford, UK: Hart Publishing, 2014
- The EU Charter of fundamental Rights: A Commentary - Oxford, UK: Hart Publishing, 2014
- Tuliakov Viacheslav CRIMINAL LAW URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLT-eFDRSEgMPmnpGK1qm_cUeYE1k0TKpl
- Understanding Human Rights. Manual of Human Rights Education / Edited by Wolfgang Benedek. NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Wien-Graz 2012. 550 p.
- V. Mitsilegas, EU Criminal Law - Oxford, UK: Hart Publishing, 2009
- Yudkivska Ganna. Territorial Jurisdiction and Positive Obligations of an Occupied State: Some Reflections on Evolving Issues Under Article 1 of the European Convention. <http://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=150124106095081114019093124088104022063075036012049018106115003097090083113094017067123121063030017007034090087123124123026098020040034053046097080073029127069082119028069037066100075114005121119083006001025120102104118084124074110087072117065090008110&EXT=pdf> [in English]
- Андрушко П. П. Міжнародні договори як джерело кримінального права / П. П. Андрушко, М. М. Васюк // Часопис Київського університету права. - 2014. - № 3. - С.224-227
- Антипов В.І. Кримінальний кодекс України в контексті міжнародного права та практики Європейського суду з прав людини: правові норми, судова практика, науково-практичний коментар - Науково-практичне видання – Харків: Право, 2019. 1200 с
- Брич Л.П. Питання кримінального права у рішеннях Європейського Суду з прав людини / Л.П. Брич // Практика Європейського Суду з прав людини: загальнотеоретичні дослідження / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Наук.-дослід. інс-ту держ. будівництва та місц.самовряд. АПрН України / Редкол.: П.М. Рабінович (голов. ред.) та ін. – Серія І. Дослідження та реферати. – Вип. 21. – Львів: Край, 2009. – 152 с. – С. 87 – 108.
- Броневицька О.М. Відповідність кримінального законодавства України чинним міжнародним договорам: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2011. - 18 с.
- Буняк В. С. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: науково-практичний посібник. / відп. ред. В. С. Ковальський. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.
- Горобець К.В. Панування права в міжнародно-правовій системі: теоретичний ракурс. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/3291>
- Денькович О.І. Кримінально-правові колізії між рішеннями Конституційного суду України та практикою Європейського Суду з прав людини / О.І. Денькович // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – № 4. – С. 217 – 220
- Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навчально-практичний посібник / Т.І. Дудаш. – К.: Алерта. 2013. – 368 с.
- Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) Х. : Одісей, 2013. 376 с.
- Житний О.О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія / О.О. Житний; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х.: Одісей, 2013. – 376 с.
- Захист від гендерної дискримінації в судових рішеннях українських судів: звіт за результатами моніторингу / Підготовлено: Олена Уварова, Марія Ясеновська. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2016. – 182 с.
- Заява України про визнання юрисдикції МКС щодо злочинів проти людяності і воєнних злочинів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/comments/4121->

ukrajina-viznala-jurisdikciju-mizhnarodnogo-kriminalynogo-sudu-stosovno-zlochiv-proti-lyudyanoi-ta-vojennih-zlochiv

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004.

Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. / редкол. : В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Харків: Право, 2017. – 560 с.

Лапорта Франциско. Глобализация и верховенство права. Некоторые сомнения вестфальца. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/13392/04-Laporta.pdf?sequence=1>

Лук'янов Д. В. Релігійні правові системи в сучасному світі : монографія / Дмитро Лук'янов. – Х. : Право, 2015. – 352 с.

Мохончук С.М. Злочини проти миру та безпеки людства: генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законі: монографія / С.М. Мохончук. – Х.: Право, 2013. – 528 с.

Рабинович П. Поняття уголовного правонарушення и наказания в интрепретации Европейского Суда по права человека // Право Украины – 2011. - № 9-10. – С. 221-225

Римський Статут Міжнародного кримінального суду. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588

Сендс Філіп. Східно-Західна вулиця. Повернення до Львова [Текст] : Філіп Сендс; переклад з англ. Павла Мигалія. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. – 652 с.

Сорока О.О. Реалізація практики Європейського суду з прав людини у кримінальному праві України. Дис. ... к.ю.н. Спец. 12.00.08 / Сорока Олена Олександрівна – кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право. – Київ, 2015. – 254 с.

Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи / Ю.В. Баулін, М.В. Буроменьський, В.В. Голіна, В.К. Гришук, О.В. Зайчук, В.О. Навроцький, О.В. Наден, Ю.В. Нікітін, Н.М. Оніщенко, Ю.А. Пономаренко, М.І. Хавронюк, О.В. Харитонова, В.І. Шакур – Київ: ВАІТЕ, 2015. – 688 с.

Сучасний кримінальний процес країн Європи: монографія [В. В. Луцик, В. А. Савченко, В. І. Самарін та ін.] ; за ред. В. В. Луцика та В. І. Самаріна. – Харків : Право, 2018.

Туляков В. О. Порівняльний метод у науці кримінального права Правова доктрина України: у 5 т.: Кримінально-правові науки України: стан, проблеми та шляхи розвитку Розд. 1, підрозділ 1.1.2 - Харків : Право, 2013. Т. 5 С. 30-40.

Туляков В.А. Уровни уголовно-правового регулирования. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iolr.org/wp-content/uploads/2017/01/%D0%A2%D1%83%D0%BB%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B2-%D0%92.%D0%90.-%D0%A3%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F-2.pdf>

Туляков В.О. Право на злочин та право бути покараним у контексті розвитку прав людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ivpz.org/images/pdf/zbirnik_konf_2017.pdf (с. 84-88)

Уварова О. Недержавне право: запрошення до дискусії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-10-2015/item/198-nederzhavne-pravo-zaprosHENnyu-do-dyskusiyi-uvarova-o-o>

Уварова О. Права жінок і гендерна рівність в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/prava-zhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>

Уварова О.О. Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична характеристика : Монографія / О. О. Уварова ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Х. : Друкарня МАДРИД, 2012. – 196 с.

Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. – К., 2015. – 208 с.

Харитонова О. Глобалізація, плюралізм та кримінальне право: перспективи розвитку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ivpz.org/images/pdf/zbirnik_konf_2017.pdf (с.134-137)

Харитоновна О. Римський статут і Міжнародний кримінальний суд в контексті сучасних світових та українських кримінально-правових наукових тенденцій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jusintergentes.com.ua/archives/4_2014.pdf (с. 122-126)

Харитоновна О.В. Конвенція 1950 р. та практика Європейського Суду з прав людини в українському кримінально-правовому науковому дискурсі // Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції : зб. тез доп. Міжнар. наук.–практ. конф. (19 травня 2016 р., м. Харків, Україна) / МВС України: Харків. нац. ун-т внутр. справ та ін. – Харків, ХНУВС, 2016. – С. 79-80

Харитоновна О. В. Домашнє насильство та доступ жінок до правосуддя: правові бар'єри // Вісник Асоціації кримінального права України, 2020, № 1(13) – С. 29-60. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/204746>

Хиліук С.В. «Злочин і кара» у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / С.В. Хиліук // Часопис Академії адвокатури (Електронне видання). – 2015. – № 3.

Хиліук С.В. *Lex stricta* як складова принципу законності у кримінальному праві в інтерпретації Європейського суду з прав людини / С.В. Хиліук // Часопис Академії адвокатури (Електронне видання). – 2014. – № 3. – С. 92 – 104.

Хиліук С.В. *NULLA POENA SINE LEGE* як складова принципу законності у практиці Європейського суду з прав людини / С.В. Хиліук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - 2013. - No2. - С. 334-345. URL: file:///C:/Users/setup/Downloads/Nvlduvs_2013_2_38.pdf

Хиліук С.В. *Nulla poena sine lege* як складова принципу законності у практиці Європейського суду з прав людини / С.В. Хиліук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 334 – 345.

Хиліук С.В. Кримінально-правові аспекти правила *non bis in idem* у практиці Європейського Суду з прав людини / С.В. Хиліук // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2012. – Вип. 55. – С. 254 – 265.

Хиліук С.В. Правила дії правових положень про злочин та покарання в часі з урахуванням практики Європейського суду з прав людини / С.В. Хиліук // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2014. – Вип 60. – С. 270 – 277.

Хиліук С.В. Правило *nullum crimen sine lege* в інтерпретації Європейського суду з прав людини / С.В. Хиліук // Підприємництво, господарство і право. – 2013. № 4. – С. 47 – 52.

Хиліук С.В. Принципи кримінального права: деякі проблеми застосування у практиці Європейського суду з прав людини II Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини: матеріали (м. Львів, 29 листопада – 1 грудня 2013 року). Львів: Галицький друкар, 2013. С. 169-199.

Хім'як Ю.Б. Гармонізація кримінального права України з практикою Європейського суду з прав людини. Дис. ... к. ю. н. Спец. 12.00.08 / Хім'як Юрій Богданович – кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право. – Київ, 2011. – 261 с.

Червяцова А.О. Право на життя та заборона катувань у рішеннях Європейського суду з прав людини: аналіз судової практики за статтею 2 і 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Навчальний посібник/ А. О. Червяцова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 308 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.eurojust.europa.eu/> – веб-сайт Євроюсту

<https://hudoc.echr.coe.int/> – база судових рішень Європейського суду з прав людини

<https://eur-lex.europa.eu/> – офіційний веб-сайт законодавства Європейського Союзу

<https://eclan.eu/en> - сайт європейської академічної мережі з кримінального права

<https://sites.google.com/site/eucrimpol/manifest/manifesto> - маніфест європейської кримінальної політики.

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК 1- здатність до системного мислення.	ПК-1 - знання міжнародних стандартів прав людини та їх імплементації у національному кримінальному праві
ЗК 2- здатність до критичного мислення	ПК-2 - розуміння соціально-правових відносин та процесів в умовах розвитку глобалізації та глокалізації та їх впливу на праворозуміння і правові практики в сфері кримінальної юстиції
ЗК 3- здатність до логічного мислення	ПК-3 - здатність до аналізу та інтерпретації соціально-значущих тенденцій в світлі концепту прав людини у кримінальному праві
ЗК 4- здатність до рефлексивного мислення	ПК-4 - уміння використовувати механізми, інструменти та кращі практики захисту прав людини у професійному повсякденні в галузі кримінальної юстиції
ЗК 5- навички письма	ПК-5 - здатність застосовувати стандарти прав людини з урахуванням еволютивного тлумачення соціального контексту та використанням компаративного методу у кримінальному праві
ЗК 6- навички аргументації	ПК-6 - здатність до розуміння розмаїття та унікальності людських досвідів разом із баченням універсальної платформи міжнародних стандартів прав людини, втілених у різних національних контекстах у кримінально-правовому просторі
ЗК 7- навички презентації	ПК-7 - здатність вирішувати складні кримінально-правові проблеми на основі критичного мислення з інноваційними компонентами і порівняльною призмою з урахуванням універсальності прав людини
СК – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК-8 - уміння командної роботи в сфері застосування прав людини у кримінально-правовій практиці
СК-1 - знання й уміння оперувати понятійно-категоріальним апаратом	ПК-9 - здатність формувати гендерну респонсивність щодо теоретико-практичних

міжнародних стандартів прав людини у національному кримінальному праві	питань у сфері кримінальної юстиції ПК-10 - уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, зміст ідей, проблем, рішень та власного досвіду у професійному полі в сфері застосування міжнародних стандартів прав людини у кримінальному праві
СК-2 - розуміння соціально-правових відносин та процесів в умовах розвитку глобальних та локальних трендів у правовому мисленні та правовій практиці в сфері кримінальної юстиції	ПК-11 - уміння критично оцінювати правові явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на принципи права прав людини
СК-3 - здатність до аналізу соціально-значущих проблем в світлі концепту прав людини у кримінальному праві	ПК-12 - уміння розв'язувати комплексні кримінально-правові завдання із застосуванням міжнародних стандартів прав людини у кримінальному праві
СК-4 - уміння використовувати механізми та інструменти захисту прав людини та дотримуватися кращих практик захисту прав людини у професійному повсякденні в галузі кримінальної юстиції	
СК-5 - здатність вирішувати складні правові проблеми на основі критичного мислення з інноваційними компонентами і порівняльною призмою	
СК – фахові компетентності за спеціалізацією (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК-5.1. - здатність застосовувати знання на практиці з урахуванням широкого соціального контексту та порівняльного методу у кримінальному праві	
СК – 1.1. здатність до розуміння загальної платформи міжнародних стандартів прав людини, втілених у різних національних контекстах у кримінально-правовому просторі	
СК – 3.1. уміння командної роботи в сфері кримінальної юстиції та права прав людини	
СК – 4.1 здатність до сприйняття альтернативних поглядів, толерантність, гендерна чутливість	
СК 2.1. - уміння критично оцінювати правові явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отримані знання в умовах розвитку глобальних та локальних трендів у правовому мисленні та правовій практиці в сфері кримінальної юстиції	

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю /спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН-1 – здатність впорядкувати знання щодо методології порівняльного аналізу та принципів кримінального права в контексті здійснення прав людини	№1	РН НД-1.1 - впорядкування знання щодо методології порівняльного аналізу та принципів кримінального права в контексті здійснення прав людини
ПРН-2 – здатність систематизувати знання щодо архітектури джерел кримінального права з урахуванням міжнародних механізмів та інструментів захисту прав людини	№1	РН НД – 1.2. - систематизація знання щодо архітектури джерел кримінального права з урахуванням міжнародних механізмів та інструментів захисту прав людини в галузевій спеціалізації
ПРН-3 – здатність використовувати отримані знання при вирішенні конкретних практичних ситуацій задля реалізації основних принципів прав людини	№1	РН НД-1.3 - використання отриманих знань при вирішенні конкретних практичних ситуацій здійснення реалізації основних положень Європейської конвенції з захисту прав людини у сфері кримінального права
ПРН-4 - аналізувати кримінальне законодавство та відповідну практику ЄСПЛ	№2	РН НД-2.1 – здатність аналізувати кримінальне законодавство та відповідну практику ЄСПЛ та вбудовувати стандарти прав людини, розроблені у практиці Суду, у національну кримінально-правову матерію
ПРН-5 – здатність формувати навички складання аналітичних документів	№2	РН НД-2.2 – здатність узагальнювати практику ЄСПЛ з кримінально-правових питань та виокремлювати кримінально-правові позиції
ПРН-6 – здатність розуміти зміст принципів права в сфері кримінального права та виокремлювати правові		РН НД-2.3 – здатність демонструвати розуміння загальнотеоретичних принципів права (верховенства права, законності, демократизму, пропорційності тощо) та

позиції з урахуванням принципів засад прав людини		знання про теорію порівняльного права для обґрунтування практичних завдань галузі спеціалізації та врегулювання конкретних прикладних питань
ПРН-7 – здатність демонструвати розуміння загальнотеоретичних принципів права та їх імплементацію на нормативному рівні	№2	РН НД-2.4 – здатність демонструвати системні знання норм та принципів галузей права та законодавства, організації та структури юридичної діяльності у спеціалізованій сфері
ПРН-8 – здатність демонструвати компаративні знання норм та принципів галузей права та законодавства окремих правових систем і традицій	№3	РН НД-3.1. – здатність вивчати, аналізувати й оцінювати різні види інформації задля забезпечення ефективного функціонування системи кримінальної юстиції, ґрунтуючись на наявному позитивному досвіді протидії злочинній діяльності, як України, так і зарубіжних країн
ПРН-9 – здатність застосовувати кращі практики роботи національних та міжнародних судових та правоохоронних органів, задля забезпечення практичної правової діяльності	№3	РН НД-3.2 – здатність застосовувати кращі практики роботи національних та міжнародних судових та правоохоронних органів задля забезпечення практичної діяльності в сфері кримінальної юстиції
ПРН-10 – здатність вивчати, аналізувати й оцінювати тенденції розвитку правових норма та практик	№4	РН НД-4.1 – здатність вивчати, аналізувати й оцінювати тенденції розвитку правових норма та практик в сфері кримінальної юстиції
ПРН-11 – здатність самостійно приймати рішення та забезпечувати їх юридичне оформлення під час різних форм правової діяльності з визнанням рівня власної відповідальності.	№4	РН НД-4.2. – здатність самостійно приймати рішення та забезпечувати їх юридичне оформлення під час кримінально-процесуальної, криміналістичної, превентивної, кримінально-виконавчої діяльності з визнанням рівня власної відповідальності.

